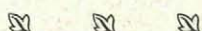

eieren, die elkaar in grootte niet veel ontlopen, maar belangrijk kleiner zijn dan de eieren van den blauwen reiger. Later zagen we ook nog een nest van den ralreiger. Er waren jongen van ongeveer een week oud: prachtige goudgele diertjes, echte reigertjes. Er waren slechts twee nesten van den ralreiger en de bewaker meende dat ze hoe langer hoe zeldzamer werden. Tot onze spijt mochten we de oude ralreigers niet waarnemen. Als we ons even konden stilhouden, wat met die ellendige muskieten zoo goed als ondoenlijk was, kwamen de reigers en kwakken direct terug op de nesten en konden we deze zeldzame vogels van heel nabij gadeslaan. Vooral die reinwitte reigers zijn buitengewoon mooi, prachtig van houding en beweging, sierlijk en elegant. Daar had je graag wat muskietensteken voor over. Graag had ik hier nog eens een poging gewaagd, om de oude vogels op en bij de nesten te fotografeeren. Maar zooiets kost voorbereiding en veel tijd. En bovendien was het nu al te laat in het voorjaar. Het dichte blad der boomen maakte het licht wel zeer onvoldoende en vooral dat gezeefde licht is hinderlijk. Maar al was het ons niet mogelijk om ook de oude vogels voor de lens te krijgen, we waren toch meer dan voldaan. En toen we 's avonds weer in Arles arriveerden, vermoeid, verbrand en onder de insectensteken, en onze gewoonte getrouw in ons stamrestaurant „la Grappe”, in de wandeling „het Grapje” genoemd, het avondmaal gebruikten, waren we nog geheel vervuld van de onvergetelijke uren, welke wij daar in het zilverreigerbosch mochten doorbrengen.

JAN P. STRIJBOS.

VERSIERDE NESTEN.

Ik herinner mij nog als den dag van gisteren, hoe Steenhuizen en ik nu bijna veertig jaar geleden in stomme bewondering stonden bij een nestje van het strandple-viertje in den polder het Noorden. Het was ontroerend mooi „versierd” met roze schelpjes van Tellina, „kindernageltjes” noemden we ze indertijd. Wanneer ge de moeite neemt, om den eersten jaargang van De Levende Natuur nog eens in te zien, kunt ge vinden, hoezeer we onder den indruk waren, zoo zelfs dat Nachtwacht en Parthenon er bij te pas kwamen. Ook schaam ik mij niet te erkennen, dat ik nog altijd hoop, dat vreugde aan schoonheid, dat kunstdrift ook bij de dieren aanwezig kunnen zijn als vorm van besef.

Trouwens, de daden der preeelvogels van Nieuw Guinea en Nieuw Holland wijzen al wel heel sterk in deze richting. Hier geldt de versiering niet de nesten, maar de plek, waar de dieren zingen en baltsen, dus een opeenhooping van wat wij kunst-uitingen zouden noemen. Maar omdat al de vogels van dezelfde soort deze handelingen verrichten op vrijwel dezelfde manier neemt men aan, dat deze handelingen „instinctmatig” geschieden.

Het versieren van nesten bij onze vogels lijkt echter meer individueel te zijn en vooral bij de grondbroeders zien we binnen een en dezelfde soort een groote ver-

scheidenheid. Bij sterntjes, plevieren, kluten vinden we dicht bij elkander en op terrein van eenzelfde gesteldheid nesten van deze vogels zonder eenige bekleeding of versiering en daarnaast heele bouwsels of aardige tooi.

Dikwijls schijnt het terrein invloed uit te oefenen b.v. wanneer we in drasse graslanden de nesten opgebouwd vinden uit massa's zee gras of halmen en stokjes. Ons lijkt een dergelijke bouwmethode dan volkomen rationeel.

Een andermaal is een vrij nuchtere verklaring te vinden, door aan te nemen, dat

foto v. d. School.

Fig. 1. Klutennest op De Bol op Texel. Hoog bouwsel op slibodem. 5 eieren.

de broedende vogel zich op het nest verveelt en om bezigheid te hebben uit de omgeving voorwerpen optilt en verschikt en zoo doende komt er dan een kring rondom het nest. De mooie foto, die de heer Van der School te onzer beschikking stelde, geeft een fraaie illustratie van dat geval. Blijkbaar heeft de vogel de schelpjes uit de omgeving van het nest vertild, daardoor een wal rondom het nest opgehoogd en tegelijk een strook gronds geheel ontbloot. Deze handeling is verre van doelmatig of voordelig, integendeel, het nest is erdoor uit zijn aanvankelijke verborgenheid te voorschijn gekomen.

Wanneer we onze zeer talrijke foto's van nesten eens zorgvuldig bekijken, zal het niet moeilijk vallen, om meer voorbeelden van dergelijke vervelingssamenraapsels

VERSIERDE NESTEN ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ 265

te ontdekken. Tegelijk echter doen we de ervaring op, dat toch ook zeer veel individus, gezeten tusschen schelpen en steentjes zich niet verwaardigen, om daarmee te gaan spelen.

Daarentegen zat op

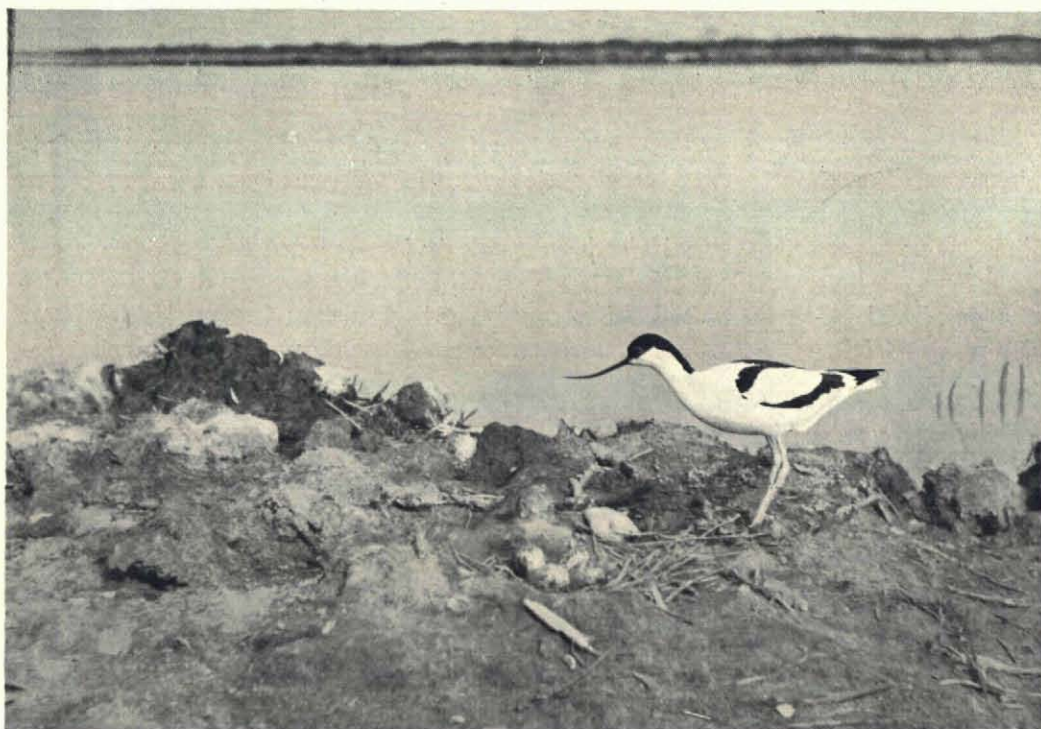

foto v. d. School.

Fig. 3. *Kluut bij zijn weinig bekleed nest. De Bol op Texel.*

foto v. d. School.

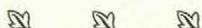
Fig. 4. *Klutennest op De Beer. De broedende vogel heeft uit het rond de schelpen bijeengescharreld.*

gevoeld en het middengedeelte er uit naar buiten gewerkt, om daar de eieren te deponeren? Of hebben mannetje en wijfje rondstappend in de buurt van het nest en hier en daar iets oppikkend, gaandeweg dien kringwal opgebouwd? Dat oppikken en weer wegwerpen van voorwerpen of het maken van schijnbewegingen in dien geest is een welbekende trek bij kluten, grielen en andere steltloopers. Misschien wil Strijbos nog wel eens vertellen, hoe zijn keutelgriël zich in volgende jaren heeft gedragen.

Ook andere vogels dan steltloopers doen aan nestversiering. In Mei 1909 zag ik een paar spreuwen onophoudelijk bloemen plukken van een paardenkastanje en die naar hun nest dragen. Wat ze er mee voor hadden weet ik niet. In 1908 had een koet in het Naardermeer drie bloemen van de witte waterlelie op den rand van zijn nest, mooi op gelijke afstanden, niet toevallig meegekomen met slierten, maar boven aan den stengel afgebeten. Andere koeten in de buurt hadden dat niet en ze leken er ook niet jaloersch om. Dat sommige roofvogels levend groen in hun nest verwerken komt heel dikwijls voor, in het bijzonder bij havik en sperwer.

Wanneer we onze aantekeningen nog eens nazien en tijdschriften napluizen, vinden we stellig nog veel meer voorbeelden van nestversiering, om het nu maar eens zoo te noemen. En nog van meer belang is het, om in dit nieuwe jaar nog eens bijzondere aandacht aan deze zaak te wijden.

JAC. P. THIJSSE.

HEKSENKRUID EN DE FLORA VAN TER APEL.

Bij een kort bezoek aan Ter Apel op 2 Sept. j.l. vond ik in het bosch bij het bekende klooster een planten-associatie, die talrijke vertegenwoordigers van de flora der loofbosschen bevatte: nagelkruid, boschandoorn, maagdepalm, boschaardbei, witte klaverzuring en heksenkruid. Vooral laatstgenoemde soort, die er in een groot aantal exemplaren voorkwam, trok mijn aandacht, omdat ik wist, dat deze plant in Nederland niet algemeen en in het Noord-Oosten vooral zeer zeldzaam is. Een blik op het plantenkaartje van Goethart-Jongmans No. 519 (1906) leert ons, wat toen van de verspreiding in Nederland bekend was. We vinden dan de volgende streken, waar de plant meer of minder verspreid voorkomt: Z.-Limburg, Walcheren, de duinstreek van Den Haag tot Haarlem, het Rijn- en IJsselgebied van Arnhem tot Utrecht westwaarts en tot Wijhe noordwaarts, Twente en nog eenige verder uiteenliggende vindplaatsen. De meeste dezer opgaven zijn van ouderen datum en niet nauwkeurig omschreven. In het gebied ten N. der Overijselsche Vecht wordt *Circaea* opgegeven voor: Beetgum, Groningen, Slochteren, de Leek, Paterswolde, Ruinerwolde, Assen, Weerdinge, Meppel, Weende onder Vlachtwedde (Prod. Fl. Bat. Ed. alt. No. 519); het bovengenoemde kaartje vermeldt bovendien in dit gebied een nauwkeurig bekende vindplaats, bij Winschoten.

De plant ontbreekt in het verslag van de zomere excursie der Ned. Bot. Vereeniging,